

GLASBENE KNJIŽNICE IN ZBIRKE V SLOVENIJI IN SVETU: ZNAČILNOSTI IN RAZVOJNI TRENDI

Tanja Curhalek

Oddano: 16.05.2003 – Sprejeto: 15.09.2003

Izvirni znanstveni članek

UDK 026:78(497.4)

UDK 026:78(100)

Izvleček

Glasbene knjižnice in zbirke se s svojim gradivom, opremo in dejavnostmi razlikujejo od običajnih knjižnic, ki hranijo predvsem knjižno gradivo. Uporabniki knjižnic vse pogosteje posegajo po neknjižnem glasbenem gradivu, ki je specifično za glasbene knjižnice in zbirke, zato je potrebno podrobneje raziskati stanje in organiziranost tovrstnih knjižnic in zbirk. S pomočjo vprašalnika in komuniciranja s strokovnimi delavci Glasbene zbirke Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani, knjižnice Oddelka za muzikologijo na Filozofski fakulteti v Ljubljani in knjižnice Akademije za glasbo v Ljubljani, opravljenega med leti 2000 in 2002, je bila izvedena podrobnejša raziskava teh obsežnih slovenskih glasbenih knjižnic oz. zbirk, s tem pa je bil omogočen tudi vpogled v stanje glasbenega knjižničarstva v Sloveniji. Raziskave so pokazale, da v Sloveniji glasbeno knjižničarstvo ni dovolj razvito in je javnosti premalo poznano, medtem ko so v tujini tovrstne knjižnice sodobno razvite, dobro organizirane in razširjene, povezujejo pa se tudi v strokovna združenja.

Ključne besede: glasbene knjižnice, bibliotekarstvo, neknjižno gradivo, nacionalne knjižnice, visokošolske knjižnice, specialne knjižnice

CURHALEK, Tanja: Music libraries and collections in Slovenia and abroad: characteristics and development trends. Knjižnica, Ljubljana, 47(2003)3, str. 67-84

Original scientific article

UDC 026:78(497.4)

UDC 026:78(100)

Abstract

Music libraries and collections with their materials, equipment and activities differ from general libraries, which mostly contain book materials. Library users are searching daily for more non-book music materials, specific for music libraries and collections, therefore detailed research on the situation and organization of such libraries and collections should be made. A detailed research was carried out on comprehensive Slovenian music libraries and collections. Consequently, a view was obtained of the situation of music librarianship in Slovenia, using a questionnaire and by communicating with librarians of the Music Collection of the National and University Library in Ljubljana, the Library of Department of Musicology at the Faculty of Arts in Ljubljana and the Library of the Academy of Music in Ljubljana, during the years 2000 and 2002. The research showed that music librarianship is not developed enough and that the Slovene public knows little about it, while in foreign countries libraries are contemporarily developed, well organized and extended, forming professional associations.

Key words: music libraries, librarianship, non-book materials, national libraries, academic libraries, special libraries

1 Uvod

Glasbene knjižnice s svojim specifičnim gradivom predstavljajo poseben tip knjižnic, ki je predvsem v Sloveniji premalo poznan in obravnavan. Ne samo uporabniki, ki se profesionalno ukvarjajo z glasbo, tudi drugi uporabniki knjižnic vse pogosteje posegajo po neknjižnem in drugem glasbenem gradivu, zato smo se lotili raziskave storitev, stanja in organiziranosti glasbenih knjižnic in zbirk v Sloveniji ter drugod po svetu¹.

Glasbena knjižnica običajno ni samostojna, ponavadi je ločena enota ali del (oddelek) večje knjižnice ali pa se nahaja v okviru drugih institucij, kjer deluje v sklopu matične ustanove. V preteklosti so zasebne glasbene knjižnice mnogokrat prerasle v večji institucionalni okvir, kot npr. v zbirke konservatorijev, RTV organizacij, orkestrrov, založnikov in snemalnih studiov. Večina glasbenih knjižnic pa obstaja le kot enota v sklopu splošnih, šolskih, visokošolskih ali

¹ Podrobnejše rezultate raziskave vsebuje diplomsko delo avtorice članka: »Glasbene knjižnice in zbirke v Sloveniji in svetu: zgodovinski pregled, značilnosti in razvojni trendi«. Ljubljana: Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, 2002 (Mentorica: dr. Melita Ambrožič).

nacionalnih knjižnic. Obstajajo tudi specialne glasbene knjižnice in zbirke, ki se pri svojem delu omejujejo na ožja področja glasbene umetnosti ali znanosti, npr. na pridobivanje dokumentacije o posameznih osebah ali obdobjih glasbene zgodovine. Glasbene knjižnice posebnega tipa so tiste, katerim zbiranje zvočnega gradiva ni samo dopolnilo k ostalemu gradivu, ampak predstavlja primarno gradivo knjižnice – imenujejo se fonoteke ali diskoteke.

Skupno vsem oblikam glasbenih knjižnic je zbiranje glasbenega gradiva: strokovne literature o glasbi, notnega, zvočnega in avdiovizualnega gradiva (dalje AV gradivo) ter drugega gradiva, ki se dotika glasbe. Vse to gradivo lahko knjižnica hrani v različnih oblikah. Svojevrsne težave, s katerimi se spopadajo glasbene knjižnice, prinaša predvsem neknjižno glasbeno gradivo: ker se precej razlikuje od gradiva običajnih knjižnic, ki hranijo predvsem knjižno gradivo, zahtevajo tudi nabava, hranjenje, obdelava in izposoja glasbenega neknjižnega gradiva specifično obravnavo. Poseben problem predstavlja nabava predvajalnih naprav in zvočnih nosilcev, ki se hitro obrabijo in zastarajo, ter avtorskoppravna zaščita notnega in zvočnega gradiva, ki v Sloveniji, pa tudi drugod po svetu, prepoveduje reproduciranje (Zakon o avtorski in sorodnih pravicah, 1995).

Kot vse ostale, tudi glasbene knjižnice služijo potrebam svojih uporabnikov: glasbenim raziskovalcem, študentom glasbe, glasbenim izvajalcem, skladateljem, skratka vsem tistim, ki se z glasbo ukvarjajo profesionalno, pa tudi ljubiteljem glasbe. Najboljše glasbene knjižnice pa imajo neposreden odnos do glasbe same, saj kristalizirajo glasbeno dediščino z ustrežno selekcijo, organizacijo in prezentacijo gradiva ter omogočajo razumevanje glasbenega izkustva.

2 Glasbene knjižnice in zbirke v Sloveniji²

Najstarejša slovenska knjižnica, ki je vsebovala tudi notno gradivo, je omenjena v 16. stoletju: njen lastnik je bil protestantski šolnik in slovničar Adam Bohorič (pribl. 1520 do pribl. 1598). Med prve dosežke glasbenega knjižničarstva³ sodi delo ljubljanskega škofa in mecena Tomaža Hrena (1560–1630), *Prvi spisek vseh muzikalij ljubljanske stolnice, Inventarium Librorum Musicalium Ecclesiae Cathedralis Labacensis* iz pribl. leta 1620.

2 O slovenskem glasbenem knjižničarstvu je naredil obširnejše raziskave dr. Franc Križnar v svoji doktorski disertaciji *Glasbeno-pedagoška literatura – sistematika* (1998); v nadaljevanju so upoštevani predvsem njegovi izsledki.

3 Tudi *glasbeno bibliotekarstvo* - izraz, ki v Sloveniji ni splošno uveljavljen, je preveden iz angleškega izraza »music librarianship«, navajane ga v strokovni literaturi, uporabljal pa ga je tudi dr. Franc Križnar v svoji doktorski disertaciji (1998).

V kasnejših stoletjih so obstajale knjižnice v različnih samostanih in večjih cerkvah, ponekod tudi na plemiških dvorih, manjše glasbene zbirke pa so nastajale v okviru slovenskega glasbenega šolstva. Dragocen arhiv klasicistične in druge literature je hranila Filharmonična družba, osnovana leta 1794, oz. njena glasbena šola (1821-1919), ki je že posojala svoj instrumentarij in glasbeno gradivo drugim glasbenim šolam, z novim statutom leta 1862 pa je uvedla strožji pregled glasbenega gradiva in inventarja. Do leta 1945 je arhiv Filharmonične družbe hranilo društvo Glasbena matica (dalje GM), ustanovljeno leta 1872, in njegova Šola (1882-1919), katerih ustanovitev je bila najpomembnejša za nadaljnji razvoj slovenske glasbe in glasbenega knjižničarstva. Pravila GM iz leta 1872 navajajo, da bo društvo pospeševalo izdajanje in zbiranje glasbene literature s tem, ko bo skrbelo za tisk slovenskih skladb, razpisovalo nagrade za najboljša domača dela, po vsej Sloveniji zbiralo narodne pesmi in jih tiskalo, ter da bo ustanovilo glasbeno knjižnico. Že leta 1891 je glasbeno-založniška in knjižničarska dejavnost GM dosegala tuje tovrstne ustanove oz. njihove dejavnosti; med drugim je odbor GM takrat odprl glasbeno knjižnico s slovenskim in slovanskim glasbenim gradivom. Glasbena knjižnica GM je v veliki meri presežala tedanje ozke šolske razmere z glasbenimi tiski, njeno delovanje pa je bilo že znanstvenega značaja. Šola je na koncu svojega delovanja prerasla prek Konservatorija v Akademijo za glasbo (dalje AG) in leta 1945 je bila večina njenega fonda razdeljena med knjižnice AG, Slovenske filharmonije in NUK.

Tudi prva orglarska šola v Ljubljani (1877-1945) je imela svojo knjižno zbirko, urejeno sprva iz darov, pozneje pa tudi iz nakupov najpotrebnejših učnih pripomočkov, glasbene literature in učbenikov. Glasbena zbirka šole je nudila svojim učencem za šolanje potrebno učno literaturo. Manjše zbirke glasbenega gradiva so se nahajale v t. i. Slovenskih čitalnicah.

Organizirane in sistematsko urejene glasbene knjižnice so se v Sloveniji pojavile šele v zadnjih desetletjih 20. stoletja. Največja glasbena knjižnica v Sloveniji je leta 1948 ustanovljena Glasbena zbirka NUK v Ljubljani, ki hrani dela svetovnih in domačih skladateljev, zapuščine slovenskih skladateljev in dokumente v zvezi z njimi. Večje zbirke glasbenega gradiva so v Ljubljani še v knjižnici AG, knjižnici Oddelka za muzikologijo na Filozofski fakulteti (dalje FF), v Rokopisni zbirki NUK, Zgodovinskem arhivu Ljubljana, Arhivu ljubljanske nadškofije, Semeniški knjižnici, knjižnici frančiškanskega samostana, glasbenem arhivu stolnice, Slovenski filharmoniji, Muzikološkem inštitutu ZRC SAZU, SNG Operi in baletu, Društvu slovenskih skladateljev, Slovanski knjižnici, RTV Slovenija in GM; v Mariboru v Glasbeni in filmski zbirki Univerzitetne knjižnice Maribor (dalje UKM), škofijskem arhivu, glasbenem arhivu stolnice in na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru; v Kopru v Osrednji knjižnici Srečka Vilharja, Pokrajinskem arhivu in škofijskem arhivu; v Piranu v samostanski knjižnici; v Novem mestu v knjižnici frančiškanskega samostana in kapiteljski knjižnici; na Ptuj v študijski in ljudski knjižnici ter v samostanski knjižnici; in v Sežani v Kosove-

lovi knjižnici. Sekcija za glasbeno narodopisje Inštituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU hrani fonoteko ljudskih pesmi s transkripcijami.

Tudi vse slovenske glasbene šole imajo svoje knjižnice; po Križnarjevih (1989) besedah obstaja v Sloveniji celo glasbeno-šolski knjižnični sistem; poleg tega pa obstajajo še specializirane knjižnice na nekaterih srednjih glasbenih šolah oz. glasbenih gimnazijah, npr. v Ljubljani, Mariboru, Celju in Velenju. Vse slovenske glasbene šole imajo specializirane interne knjižnice, ki hranijo glasbeno knjižnično gradivo, predvsem glasbeno-pedagoško, torej notno gradivo.

Slovenske splošne knjižnice v svoj fond v vse večji meri uvrščajo tudi glasbene zbirke, saj se morajo prilagajati svojim uporabnikom, ki vse bolj povprašujejo po avdiovizualnem in zvočnem gradivu. Kot pravi Mateja Ločniškar-Fidler (1999, str. 9), vodja Oddelka za neknjižno gradivo v ljubljanski Knjižnici Bežigrad, so danes »(...) različne oblike netiskanih informacij nekaj povsem vsakdanjega in njihovi uporabniki jih pričakujejo v vseh vrstah knjižnic. Med temi informacijami so tudi avdiovizualni mediji, ki so se v zadnjih tridesetih letih v svetu tehnološko tako razvili in izpopolnili, da si praktično ni mogoče več predstavljati sodobne knjižnice, ki ne bi teh medijev enakovredno uvrščala med svoje knjižnično gradivo«. Splošne knjižnice svoje glasbene zbirke uvrščajo v svoje »oddelke za neknjižno gradivo«, »multimedialne oddelke«, »mediateke« ipd., v katerih so običajno poleg glasbenega gradiva še govorne kasete, igrani in dokumentarni filmi, otroške kasete in CD-ROM-i, notno gradivo pa je v teh knjižnicah zastopano v majhnih količinah. Glavna značilnost teh zbirk je velika raznolikost glasbenih zvrsti, ki nastopajo predvsem v obliki CD-plošč. Za izposojajo glasbenega zvočnega in AV gradiva splošne knjižnice običajno zaračunavajo obrabnino.

V nadaljevanju so na kratko opisane tri največje slovenske knjižnice oz. zbirke, ki so namenjene zbiranju izključno glasbenega gradiva: Glasbena zbirka NUK ter visokošolski knjižnici UL FF OHK – knjižnica Oddelka za Muzikologijo in knjižnica AG v Ljubljani.

2.1 Glasbena zbirka Narodne in univerzitetne knjižnice

Glasbena zbirka je kot nesamostojna enota del knjižnice NUK. Predstavlja poglobitveni del gradiva s področja glasbe v Sloveniji, ki je zaradi svojega obsega in vrednosti osnova za proučevanje glasbe, predvsem slovenske pa tudi tuje, starejše in novejša, notnih in tekstovnih zapisov. Gradivo je uporabno z raziskovalnega, študijskega, izvajalskega ali ljubiteljskega vidika, ima pa prav tako pomembno kulturno vlogo, saj je del gradiva tudi del slovenske nacionalne dediščine, ki označuje poglobitvene slovenske duhovne značilnosti v preteklosti in sedanjosti.

Gradivo torej bogato dokumentira slovensko glasbeno preteklost in omogoča njeno nadaljnje proučevanje ter splošen študij glasbe.

2.1.1 Zgodovinski razvoj knjižnice NUK in njene Glasbene zbirke

Knjižnica NUK, prvotno Licejska knjižnica, je svoj začetni fond, ustanovljen leta 1774 iz razpuščenega jezuitskega kolegija in kasneje povečan z darovi zasebnih in plemiških knjižnic, dopolnjevala s knjigami iz razpuščenih samostanov Kranjske, med katerimi je bilo tudi notno gradivo in knjige o glasbi. Leta 1807 je knjižnica začela dobivati obvezne izvode vseh tiskov z območja Kranjske, leta 1919 se je preimenovala v Državno študijsko knjižnico in je kot osrednja knjižnica za Slovenijo prejela obvezne izvode s celotnega slovenskega področja, z letom 1921 pa kot Državna biblioteka iz vse Jugoslavije. Svoje glasbeno gradivo je povečevala tudi z darovi, zamenami in nakupi. Po letu 1938 se je preimenovala v Univerzitetno knjižnico in se po letu 1941 preselila v sedanje poslopje na Turjaški ulici. Po letu 1945 je knjižnica dobila status narodne in univerzitetne knjižnice in začela prejemati po dva obvezna izvoda iz Slovenije in po enega iz drugih jugoslovanskih republik. Povečani dotok glasbenega gradiva je narekoval ustanovitev posebne knjižnične enote, in leta 1948 je bila ustanovljena Glasbena zbirka (Zakladi Narodne in univerzitetne knjižnice, 1982).

2.1.2 Knjižnično gradivo

Zbirka skrbi za ohranjanje vse domače glasbene dejavnosti. Posebna skrb zbirke je namenjena sloveniki, zlasti pridobivanju zapuščin slovenskih skladateljev, arhivov glasbenih društev in glasbenih revij, dopolnjevanju najstarejših in starejših tiskov in zbiranju slovenike iz tujine. Pridobiva in hrani obvezne izvode slovenskih glasbenih tiskov in zvočnih posnetkov (gramofonske plošče, zvočne kasete, CD-plošče), slovenske video posnetke glasbenih izvedb, zapuščine slovenskih skladateljev, faksimile rokopisov slovenskih skladateljev, reprinte rokopisov, prvih tiskov in razprav, korespondenco in dokumente glasbenikov, arhivov in glasbenih ustanov, arhive slovenskih glasbenih društev, tuje glasbene tiske in zvočne posnetke, pomembno glasbeno literaturo, referenčno gradivo (leksika, bibliografije, tematični katalogi, glasbena zgodovina, vodniki, učbeniki), slovenske in tuje glasbene revije ter slikovno gradivo, koncertne sporede in drugi drobni tisk, ki komentira glasbeno dogajanje. Vse to gradivo je namenjeno glasbenemu študiju in drugim muzikološkim raziskavam.

Glasbena zbirka hrani precej zgodovinsko vrednega glasbenega gradiva, med katerim je nekaj še posebej pomembnih in tudi v svetu redkih primerkov. Najstarejše in zato še posebej dragoceno gradivo so srednjeveški rokopisi, nastali v samostanih, ki pričajo o razvitem kulturnem in glasbenem življenju v Sloveniji. Po letu 1848 se je glasbeno delovanje začelo zavestno usmerjati v ustvarjanje slovenske glasbene kulture. Proti koncu 19. stoletja so skladatelji Fran Gerbič,

Anton Foerster, Benjamin Ipavec in drugi s svojimi deli ustvarili izrazite umetniške dosežke – zapuščine teh skladateljev zbirka hrani v celoti ali vsaj delno. Z 20. stoletjem so se pojavili novi ustvarjalci, kot so Risto Savin, Emil Adamič, Anton Lajovic, Janko Ravnik, Marij Kogoj, Slavko Osterc in številni drugi, ki so s svojimi zapuščinami izčrpnije zastopani v Glasbeni zbirki (Zakladi Narodne in univerzitetne knjižnice, 1982).

2.2 Knjižnica Oddelka za muzikologijo na Filozofski fakulteti

Knjižnica Oddelka za muzikologijo sodi kot osrednja strokovna knjižnica s svojega področja v Sloveniji od leta 1996 v sklop Osrednje humanistične knjižnice na FF v Ljubljani. Od tedaj je njen uradni naziv Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Osrednja humanistična knjižnica (dalje UL FF OHK) – knjižnica Oddelka za muzikologijo. UL FF OHK združuje od svoje ustanovitve 19 knjižnic posameznih oddelkov, ki so razkropljene po vsej fakulteti (dve sta izven nje). Kot visokošolska knjižnica je namenjena pedagoškemu in raziskovalnemu delu na FF, odprta pa je tudi za javnost.

2.2.1 Zgodovinski razvoj knjižnice

Knjižnica Oddelka za muzikologijo je bila ustanovljena leta 1961 sočasno z matičnim oddelkom na FF v Ljubljani. Začetni del knjižničnega fonda je bil prenešen iz AG, kjer je bil v letu 1945 ustanovljen znanstveni oddelek, v letu 1949 preosnovan v oddelek za glasbeno zgodovino. Zasnova AG kot umetniške ustanove je bila za znanstveno delo preozka, zato je bil ustanovljen Oddelek za muzikologijo na FF, ki je osredotočil svoje delo na proučevanje glasbene preteklosti, predvsem slovenske (Pritekelj, 2000).

2.2.2 Knjižnično gradivo

Fond knjižnice pokriva 90% strokovnega področja humanističnih ved in 10% strokovnega področja družboslovnih ved. Knjižnica hrani znanstvene in strokovne knjige s področja muzikologije in glasbe kot predmeta drugih ved, serijske publikacije v različnih jezikih, zvočno gradivo (magnetni trakovi, gramofonske plošče, zvočne kasete, CD-plošče), AV gradivo (videokasete), notno gradivo, seminarske, diplomske in magistrske naloge ter doktorske disertacije. Pomembno je priročno gradivo knjižnice, ki vsebuje glasbene leksikone, enciklopedije, slovarje, bibliografije in priročnike v različnih jezikih. Gradivo knjižnice se dopolnjuje z gradivom Glasbene zbirke NUK, knjižnica pa sodeluje tudi s knjižnico Muzikološkega inštituta SAZU, knjižnico AG in z glasbeno zbirko UKM.

2.3 Knjižnica Akademije za glasbo

Knjižnica AG je visokošolska knjižnica, ki je kot nesamostojna enota del AG, kot taka pa namenjena pedagoškemu in raziskovalnemu delu na AG.

2.3.1 Zgodovinski razvoj knjižnice

Prvotni, osnovni fond knjižnice AG je predstavljalo gradivo knjižnice društva oz. Šole GM, ki je kasneje, leta 1927, preraslo v Državni konservatorij, leta 1939 pa v Glasbeno akademijo (leta 1946 preimenovane v Akademijo za glasbo), najvišjo ljubljansko glasbeno visokošolsko ustanovo. Leta 1951 je AG pridobila velik del Arhiva GM, njegov neposredni predhodnik pa je bil Arhiv Državnega konservatorija. Arhiv GM, ustanovljen leta 1872 z društvom GM, je bil z leti združen z arhivi Slovenske društvene godbe, njene naslednice Slovenske filharmonije in Filharmonične družbe in je bil po zbranem notnem gradivu največji v Sloveniji in tedanji Jugoslaviji. Svoje notno gradivo je pošiljal v Maribor, Zagreb, Beograd, Osijek, Skopje, Dubrovnik in v tujino, gradivo pa so uporabljali profesorji, učenci, glasbene ustanove, dirigenti in radijske postaje. Po letu 1939 so arhiv organizacijsko izpopolnili in posodobili: tedaj je vseboval veliko slovenske in slovanske pa tudi tuje baročne, klasične, romantične in sodobne literature ter lepo zbirko portretov slovenskih skladateljev. Knjižnica AG kot njegova naslednica torej s svojim glasbenim gradivom predstavlja bogato tradicijo in je rezultat razvojnih stopenj glasbenega šolstva v Ljubljani (Križnar, 1998). Leta 1965 je bilo gradivo knjižnice razdeljeno na oddelke, kar še danes predstavlja osnovno postavitev fonda knjižnice.

Leta 1985 se je knjižnica skupaj z AG preselila iz prostorov na Gosposki ulici v zgradbo Stiškega dvorca na Starem trgu 34, s tem pa pridobila večji prostor in novo opremo. Takrat je po mnenju Rusa (1989) dosegla tisto relativno posebnost in popolnost s tem, ko je skušala čimbolj zadostiti potrebam višješolskega, visokošolskega in podiplomskega študija na AG, v pomoč pa je bila tudi mnogim glasbenikom in glasbenim ustanovam.

2.3.2 Knjižnično gradivo

Fond knjižnice v celoti pokrivajo humanistične vede s področja glasbe. Gradivo je dostopno vsem uporabnikom brez omejitev, pri tem imajo študenti in profesorji AG prednost. Gradivo knjižnice je omejeno predvsem na aktualno glasbeno stroko in tekoče dopolnjevanje – pri tem je na prvem mestu notno gradivo. Poleg tega knjižnica zbira knjige o glasbi, študijsko literaturo, serijske publikacije, zvočno in AV gradivo, priročno gradivo, informacijske vire, seminarske, diplomske in magistrske naloge ter doktorske disertacije. Knjižnica hrani veliko zbirko gramofonskih plošč v Sloveniji, ki se povečuje predvsem z darovi. Hrani tudi posebni zbirki: zapuščinsko rokopisno zbirko notnega gradiva skladatelja

Škerjanca in Šantlove portrete slovenskih skladateljev. Poleg študijskega gradiva knjižnica ne hrani veliko sekundarnega gradiva, saj so sredstva, namenjena nabavi študijskega gradiva, omejena.

3 Primerjava glasbenih knjižnic

Ko primerjamo slovenske in tuje glasbene knjižnice in zbirke v splošnem merilu, predvsem opazimo veliko število oz. razširjenost tovrstnih knjižnic v svetu, njihovo sodobno opremljenost, dobro organiziranost in povezanost med seboj z različnimi združenji in glasbeno-informacijskimi centri, medtem ko so slovenske glasbene knjižnice in zbirke predvsem premalo poznane javnosti (širši javnosti so poznane predvsem glasbene zbirke v okviru splošnih knjižnic), čutiti pa je tudi splošno nepovezanost med tovrstnimi knjižnicami. Sicer pa so nekatere slovenske glasbene knjižnice oz. zbirke primerno opremljene, hranijo dober izbor glasbenega gradiva glede na vrsto glasbene knjižnice, upravljajo pa jih sposobni in strokovno usposobljeni kadri.

Tri opisane slovenske glasbene knjižnice, glasbena zbirka nacionalne knjižnice in dve visokošolski knjižnici, so si v nekaterih potezah zelo podobne, v določenih pa se tudi razlikujejo. Glasbena zbirka NUK je predvsem arhivskega značaja, poleg običajnega gradiva glasbenih knjižnic hrani tudi zgodovinsko dragoceno glasbeno gradivo. Namenjena je predvsem zbiranju slovenike in s tem skrbi za ohranjanje vse domače glasbene dejavnosti. Visokošolski glasbeni knjižnici pa sta namenjeni predvsem pedagoškemu in raziskovalnemu delu na instituciji oz. oddelku institucije, v sklopu katere(ga) delujeta, čeprav imata tudi veliko zunanjih uporabnikov.

Knjižnično gradivo je v teh knjižnicah zelo različno dostopno: v Glasbeni zbirki ni prostega pristopa, v knjižnici Oddelka za muzikologijo je dostop do gradiva kombiniran (v prostem pristopu je le priročna knjižnica), v knjižnici AG pa je gradivo v prostem pristopu. Glasbena zbirka ima največji obseg enot gradiva: leta 2000 je hranila kar 100.137 enot, knjižnica AG je v istem letu hranila 17.470 enot, knjižnica Oddelka za muzikologijo pa 15.223 enot gradiva. Večji del knjižničnega fonda Glasbene zbirke, po podatkih iz leta 2000, predstavlja notno gradivo (78,5% vsega gradiva), v muzikološki knjižnici sta knjižno in neknjižno gradivo približno enakomerno razporejena (prvega je 47,1%; drugega 52,9% vsega gradiva; 27,2% knjižničnega fonda predstavlja notno gradivo; 25,5% zvočno in 0,2% AV gradivo), v knjižnici AG pa je večina gradiva knjižnega (78% vsega gradiva; notno gradivo predstavlja 21% vsega gradiva; zvočno 0,9%; AV gradivo 0,07%). Prirast gradiva je bila leta 2000 v visokošolskih knjižnicah približno

enaka (1-2% gradiva), medtem ko je Glasbena zbirka pridobila večje količine darov s tremi zapuščinami.

Uporabniki so v vseh treh knjižnicah večinoma enaki oz. isti: študenti, muzikologi, glasbeni pedagogi, skladatelji, interpreti in druge osebe, ki se profesionalno ukvarjajo z glasbo, pa tudi ljubitelji glasbe. Izposoja v nobeni od opisanih knjižnic ni avtomatizirana. Glasbena zbirka NUK mesečno izposodi okoli tisoč enot svojega gradiva (podrobnejših podatkov nimamo). Muzikološka knjižnica je v letu 2000 izposodila, glede na obseg določenega gradiva, največ serijskih publikacij (165,5% od vseh serijskih publikacij, ki jih hrani, torej vsako povprečno 1,7 krat), najmanj pa je bilo izposojenega neknjižnega gradiva (7,7% na dom in 29,9% v čitalnico). Knjižnica AG je izposodila največ neknjižnega gradiva (185,6% na dom in 20% v čitalnico), tudi izposoja serijskih publikacij je bila velika (101% v čitalnico), najmanj pa so bile izposojene monografske publikacije (23,2% na dom in 7,9% v čitalnico) (Slovenske knjižnice v številkah, 2001; Poročilo o delu 2000, 2001).

Tudi težave, s katerimi se spopadajo opisane glasbene knjižnice, so podobne: vse tri navajajo slabo finančno stanje in pomanjkanje (primerno usposobljenih) knjižničnih delavcev. Glasbena zbirka in knjižnica AG navajata še prostorsko stisko, zaradi katere je gradivo težko dostopno, sicer pa so kot problemi omenjeni še avtorska pravica, zaradi katere je gradivo močno omejeno za izvajanje in reproduciranje, sodobnost in izraba medijev in medijskih naprav (hitro zastaranje in izraba), specifična (zamudna) obdelava neknjižnega gradiva, knjižnica Oddelka za muzikologijo pa navaja še problem muzikološke stroke, za katero ni splošnega nacionalnega interesa, s tem pa se namenja tudi manj državnih finančnih sredstev za podpiranje stroke in njene knjižnice.

4 Strokovna združenja glasbenih knjižnic in drugih ustanov

Za dobro in organizirano delovanje glasbenih knjižnic je potrebno združevanje le-teh oz. sodelovanje med njimi, tako znotraj neke dežele kot v povezavi s tujimi združenji te vrste. V tujini obstaja veliko združenj, ki povezujejo glasbene knjižnice, in ki se ukvarjajo z vprašanji glasbenega knjižničarstva, veliko pa sodelujejo tudi z drugimi združenji. V Sloveniji je razen pri nekaterih večjih glasbenih knjižnicah čutiti nepovezanost tovrstnih knjižnic.

Ameriško Združenje glasbenih knjižnic in Mednarodno združenje glasbenih knjižnic, arhivov in dokumentacijskih centrov sta vodilni združenji glasbenih

knjižnic v svetovnem merilu. V Sloveniji združenj, sekcij in komisij, ki bi se ukvarjala s področjem glasbenega knjižničarstva, (še) ni.

4.1 Mednarodno združenje glasbenih knjižnic, arhivov in dokumentacijskih centrov

International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres (dalje IAML)⁴ je mednarodna organizacija, ki združuje glasbene knjižnice, velike glasbene zbirke, glasbene arhive, glasbeno-dokumentacijska središča, mediateke, glasbene bibliotekarje, specialiste za glasbeno dokumentacijo, muzikologe, založnike in prodajalce notnih tiskov. Osnovana je bila leta 1951 v Parizu kot poziv k skupnemu delu, zaščiti podobnih interesov, diskusijam ter razvoju glasbenega knjižničarstva in dokumentacije glasbenega gradiva na mednarodni ravni. Vključuje pribl. 2.000 članov, posameznikov in institucij iz pribl. 45 držav z vsega sveta. Največ članov je iz Evrope in Severne Amerike, pa tudi Avstralije, Nove Zelandije, Japonske, manj iz Azije, Južne Amerike in Afrike; tudi slovenska Glasbena zbirka NUK je članica tega združenja.

V deželah, ki nimajo močne glasbeno-bibliotekarske tradicije, je ustanovitev nacionalne skupine IAML pogosto prvi korak za utrditev in izboljšanje te dejavnosti na svojem ozemlju. Združenje ima svoje nacionalne skupine v 22 državah, ki so poleg prispevanja k mednarodnim projektom in pobudam, kot je pomoč informacijsko revnim državam ali razvoj bibliografskih standardov, osredotočene tudi na specifična domača vprašanja.

Glavni namen IAML je spodbujanje aktivnosti glasbenih knjižnic, arhivov in dokumentacijskih središč s sodelovanjem med sorodnimi institucijami ter osebam z enakimi ali podobnimi poklici; usmerjanje k boljšemu razumevanju kulturnega pomena glasbenih knjižnic, arhivov in dokumentacijskih središč na nacionalni in mednarodni ravni; uresničevanje in zaščita projektov s področja glasbenih bibliografij, dokumentacijske in bibliotekarske znanosti; nudenje vseh publikacij in dokumentov s področja glasbe, kar vključuje tudi medknjižnično izmenjavo odvečnih izvodov in medknjižnično izposojajo; podpiranje razvoja mednarodnih in nacionalnih standardov za katalogizacijo, varovanje in uporabljanje glasbenih dediščin; skrb za stalno poklicno izobraževanje; pospeševanje bibliografske kontrole vseh vrst glasbenih zbirk; podpiranje zaščite in varovanja glasbenih dokumentov vseh obdobj; sodelovanje z drugimi mednarodnimi organizacijami, ki imajo podobna zanimanja kot IAML; in organiziranje letnih srečanj posameznikov, ki se z vsem naštetim soočajo oz. poklicno ukvarjajo.

4 Na spletni strani <http://www.cilea.it/music/iaml/iamlhome.htm>

4.2 Združenje glasbenih knjižnic

Ameriško združenje Music Library Association (dalje MLA)⁵ je eno najstarejših specializiranih knjižničarskih združenj in hkrati eno najstarejših glasbenih združenj na svetu.

Združenje je bilo ustanovljeno leta 1931 v ZDA z namenom izpostaviti interese in prizadevanja glasbenih knjižničarjev, katere je do takrat zastopalo Ameriško združenje knjižnic (ALA). Namenjeno je tako stroki glasbenega bibliotekarstva kot celotnemu glasbenemu področju: ukvarja se z glasbenim knjižničarstvom in glasbenim gradivom v knjižnicah; je središče za raziskave in dejavnosti, ki se dotikajo glasbenih knjižnic in njihovih uporabnikov, pospešuje glasbeno-bibliotekarsko izobraževanje, izdaja publikacije, ki se dotikajo glasbenih knjižnic ter nudi podporo standardizaciji in razvoju novih informacijskih tehnologij.

5 Razvojni trendi glasbenega knjižničarstva

V nadaljevanju so predstavljeni projekti, katerih cilj je globalizacija gradiva glasbenih knjižnic oz. ustvarjanje velike, med seboj povezane in online dostopne podatkovne baze. Zatem so navedene glavne smernice, predvsem tiste, ki so bile predstavljene na konferenci združenja IAML jeseni leta 2000⁶, ki bodo po vsej verjetnosti narekovala razvoj glasbenega knjižničarstva v prihodnosti.

5.1 Projekti na področju glasbenega knjižničarstva

- **Digitalni skriptorij in razsvetljeno okno v preteklost** je projekt Univerze v Berkeleyu⁷, ki med drugimi dokumenti vsebuje tudi podatkovno bazo srednjeveških in renesančnih glasbenih zapuščin. Številni dokumenti, tudi z notnimi zapisi, so neidentificirani, zato morajo biti natančno obdelani z ugotovitvijo avtorja, naslova, časa nastanka, besedila, provenience, transkribirano naj bi bilo besedilo in notni zapis, nato pa naj bi dokument še skenirali. Ta podatkovna baza bo dostopna na internetu z možnostmi iskanja po avtorju, naslovu, času, besedilu in provenienci.

⁵ Na spletni strani <http://www.musiclibraryassoc.org/>

⁶ Večino podatkov smo črpali iz gradiva za predavanje o IAML, ki ga je vodila bibliotekarka Glasbene zbirke NUK, Simona Moličnik-Šivic v svoji knjižnici.

⁷ Več o digitalnih projektih Univerze v Berkeleyu na spletni strani <http://sunsite.berkeley.edu/>

- Projekt **MILDRED** (Music In Libraries – Directory, Resource, Discovery) je šele v načrtu, njegov cilj pa je popis glasbenega gradiva vseh knjižnic v Veliki Britaniji s povezavami do sorodnih podatkovnih zbirk.
- **MOLCAT** (The British Library's Manuscripts Online Catalogue) je projekt, ki se ukvarja z retrospektivno konverzijo rokopisnega kataloga Britanske knjižnice (British Library), ki vsebuje tudi obsežno zbirko glasbenih rokopisov. Katalog je dostopen na internetu⁸.
- **Encore!** je projekt britanske nacionalne skupine IAML, ki vključuje glasbene oddelke splošnih knjižnic v Veliki Britaniji, kjer imajo glasbeno gradivo ponavadi obdelano v ločenih katalogih. Njihov cilj je digitalizacija in združitev teh katalogov v skupno online dosegljivo podatkovno bazo⁹.
- **Ensemble** je konzorcij, ki združuje knjižnice na konservatorijih in glasbenih akademijah. Vključuje 9 univerz (Birmingham, Cambridge, Edinburgh, Glasgow, London, Manchester, Nottingham, Oxford in Southampton) in pet konservatorijev (Birmingham Conservatorie, Royal Academy of Music, Royal College of Music, Royal Northern College of Music in Trinity College of Music). Ensemble je tudi naslov njihovega projekta, katerega cilj je retrospektivna konverzija njihovih katalogov muzikalij z uporabo standardov AACR2, UKMARC, USMARC in LCSH¹⁰.
- **Folkebibliotekernes Netguid** je dansko združenje splošnih knjižnic, ki skrbi za t. i. medmrežni vir vseh znanstvenih disciplin, tako tudi glasbene. Pri projektu sodeluje sto knjižničarjev iz 21 danskih knjižnic, v prihodnosti pa načrtujejo razširitev projekta na celotno Skandinavijo¹¹.
- Tudi razvoj glasbenih knjižnic za ljudi s posebnimi potrebami je pomemben. Glasbene knjižnice za slepe in slabovidne so ponekod dobro razvite, hranijo in izposojajo notno gradivo s posebno notno pisavo, pa tudi glasbeni inštrumenti in posebni računalniški programi so se v te namene že precej razvili. Glavni namen projekta **MIRACLE** (Music Information Resources Assisted Computer Library Exchange) je ustvariti javno dostopno digitalno glasbeno knjižnico z notnim gradivom v Braillovi pisavi. Pretvarjanje notnega gradiva v obliko, ki bi omogočila branje tudi slepim in slabovidnim glasbenikom, je zelo draga, zato bi projekt v veliki meri pripomogel k razširitvi tovrstnega gradiva v elektronski obliki¹².

8 Na spletni strani <http://molcat.bl.uk/>

9 Na spletni strani <http://www.iaml-uk-irl.org/encore.html>

10 Na spletni strani <http://www.is.bham.ac.uk/rsrp/ensemble/contacts.htm>

11 Na spletni strani <http://www.fng.dk/fng/default.asp>

12 Na spletni strani <http://www.dl-forum.de/Foerderung/Projekte/MIRACLE/>

5.2 Drugi razvojni trendi glasbenega knjižničarstva

- Posebno arhivsko gradivo, kot je tisto v arhivih RTV organizacij, orkestrrov, oper, ansamblov ipd., mora biti primerno urejeno, shranjeno in dostopno. Strokovnjaki načrtujejo računalniške programe, ki bi olajšali to delo, zgedovali pa naj bi se po ureditvi npr. arhiva BBC in Glasbenega centra zahodno-nemške radijske postaje.
- Laboratorij zvoka, **The Sound Laboratory**, zbirke zgodovinskih glasbenih inštrumentov Univerze v Edinburghu (University of Edinburgh Collection of Historic Musical Instruments) je muzej najstarejših, več kot štiristo let starih inštrumentov na svetu, ki omogoča preizkušanje teh inštrumentov s pomočjo računalniške tehnologije.
- Spletne povezave, ki jih priporoča glasbena knjižnica univerze Southwest Texas State University, **SWT Music Library Internet Links**, nudijo povezave do spletnih strani najrazličnejših področij, zanimivih tako za glasbene knjižničarje kot za uporabnike glasbenih knjižnic oz. ljudi, ki se ukvarjajo z glasbo profesionalno ali ljubiteljsko. Tu lahko najdemo splošni spletni vodič po glasbi, biografije glasbenikov, vodič po različnih glasbenih zvrsteh, vodič po glasbenih šolah in izobraževanju, vodič po glasbenih založbah in prodajnih mestih glasbenih inštrumentov, spletne povezave do različnih elektronskih virov za študij in raziskave s področja glasbe in še mnogo drugih povezav, dostopnih na spletni strani <http://www.library.swt.edu/music-lib/Internet.html>.
- Že od pradavnin je znano, da ima glasba na človeka velik vpliv, velikokrat celo zdravilne učinke. Profesor z Univerze v Edinburghu, Nigel Osborne, je na konferenci združenja IAML leta 2000 predstavil svojo raziskovalno nalogo, kjer je poudaril pozitivne rezultate pri pomoči otrokom v stiski z ustrezno glasbo. Otrokom na vojnem območju Mostarja, Sarajeva in Kosova je s posebno glasbeno terapijo pomagal premagati strah in depresijo.
- Glasbeno gradivo je močno avtorskoppravno zaščiten. Copyright zelo dobro varuje pravice založnikov, nekoliko tudi avtorjev glasbenih del, vendar obremenjuje delo knjižničarjev. Glasbene knjižnice (predvsem knjižnice konservatorijev oz. šolske in visokošolske knjižnice) si prizadevajo s pomočjo združenja IAML pridobiti večje pravice v zvezi s fotokopiranjem oz. reproduciranjem težko dosegljivega gradiva.
- Pomanjkanje finančnih sredstev predstavlja za knjižnice kot neprofitne organizacije pogosto nerešljiv problem. Glasbene knjižnice imajo v skladu z rastočo tehnologijo vse večje in dražje tehnološke potrebe, država pa jim odmerja premalo denarja. Ena od rešitev je, da si knjižnice same organizirajo lastne zasluzke. To je problem ne le knjižnic majhnih držav, ampak tudi knjižnic držav z bogato knjižničarsko tradicijo, kot je npr. Velika Britanija. V ta namen je nacionalna skupina IAML(UK) ustanovila sklad za glasbene

knjižnice **The Music Libraries Trust**, ki zbira finančna sredstva za podporo izobraževanja in raziskav na področju glasbenih knjižnic, glasbenega bibliotekarstva, bibliografije ipd.

- Za poklic glasbenega bibliotekarja je potrebno kontinuirano **izobraževanje**. V okviru združenja IAML deluje skupina, ki skrbi za izobraževanje – organizira delavnice, seminarje, obiske in tečaje, informacije o tem pa objavlja v reviji *Fontes artis musicae*. Z izdelovanjem **standardov za izobraževanje** glasbenih knjižničarjev se ukvarja združenje MLA. Slednje na svojih spletnih straneh ponuja tudi publikacijo, ki seznanja s ponudbami bibliotekarskih šol za izobraževanje v smeri glasbenega bibliotekarstva *Directory of Library School Offerings in Music Librarianship* (1996), in objavlja prosta delovna mesta za glasbenega bibliotekarja v mesečni publikaciji *Placement Service Job List*, na voljo tudi v elektronski obliki.
- V bodoče naj bi bila razširjena praktična uporaba ISMN številke. Ta baza naj bi se razvila v katalog, ki bi vseboval podatke o vsem tiskanem notnem gradivu in njegovih založnikih.
- Pred nekaj leti je izšla druga izdaja enciklopedije s področja glasbe in glasbenikov *The New Grove Dictionary of Music and Musicians* v knjižni in digitalni obliki. To je dopolnjena izdaja, nastala zaradi globalizacije, saj v njej najdemo veliko novih podatkov iz oddaljenih, prej malo poznanih dežel, veliko pa je tudi novih muzikoloških odkritij (pri večini skladateljev so odkrili in rekonstruirali še neobjavljena dela, tako da se je število njihovih del skoraj podvojilo). Ta enciklopedija naj bi bila v veliko pomoč glasbenim bibliotekarjem in uporabnikom glasbenih knjižnic, saj je temeljno delo te vrste s področja muzikologije in glasbe nasploh. Vsebuje pregledne članke o vseh tematikah glasbenega področja, ki so opremljeni z bibliografijo kot napotkom za nadaljnje branje, vključujejo pa lahko tudi ilustracije, zvočne posnetke in povezave do zanimivih spletnih mest.
- Nadalje naj bi se razvijale in globalizirale podatkovne baze RILM, RISM, RIDIM in RIPM. **RISM** (*Répertoire Internationale des Sources Musicales; Mednarodni seznam glasbenih virov*) vsebuje popis glasbenih tiskov pred letom 1800 in rokopisov po letu 1600, skupaj z vodičem po knjižnicah, kjer so primerki shranjeni. **RILM** (*Répertoire Internationale de Littérature Musicale; Mednarodni seznam glasbene literature*) vsebuje digitalizirane kratke opise referatov konferenc in bibliografijo strokovnih tekstov o glasbi tako monografij kot serijskih publikacij z vsega sveta. **RiDIM** (*Répertoire Internationale d'Iconographie Musicale; Mednarodni seznam glasbene ikonografije*) dokumentira vizualno, z glasbo povezano gradivo. **RIPM** (*Répertoire Internationale de la Presse Musicale, Mednarodni seznam glasbenih tiskov*) zbira članke o glasbi in ilustracije iz literature 18. in 19. stoletja, ki sicer ni s področja glasbe, ter nudi indekse h glasbenim periodičnim publikacijam 19. stoletja. Vse našete podatkovne baze so dostopne v knjižni obliki, zadnje tri pa tudi v digitalni obliki na internetu in CD-ROM-u.

9 Zaključek

Splošna ugotovitev naše raziskave je naslednja: glasbeno knjižničarstvo v Sloveniji ni dovolj razvito, predvsem pa je javnosti premalo poznano, medtem ko so v tujini¹³ v strokovni literaturi te vrste knjižnic podrobno opisane in analizirane, same knjižnice so sodobno razvite, dobro organizirane in razširjene, povezujejo pa se tudi v strokovna združenja. Bibliotekarska znanost se v tujini razvija tudi v smeri glasbenega bibliotekarstva in študij bibliotekarstva se razvija temu primerno, združenja organizirajo razne tečaje in delavnice, ki strokovno usposablajo bodoče glasbene knjižničarje, za kvalifikacijo za poklic glasbenega bibliotekarja pa tudi izdelujejo standarde. V Sloveniji smo našli le malo gradiva, ki bi opisovalo te vrste knjižnic, predvsem je opisano neknjižno (zvočno in AV) gradivo, ki ga hranijo knjižnice, študij bibliotekarstva pa ne omenja glasbenih knjižnic, razen ko gre za naštevaje in razčlenjevanje mednarodnih standardnih bibliografskih opisov različnega knjižničnega gradiva.

Za dobro in organizirano delovanje glasbenih knjižnic je potrebno združevanje le-teh, tako znotraj neke dežele kot v povezavi s tujimi združenji te vrste. V Sloveniji je razen visokošolskih glasbenih knjižnic in Glasbene zbirke NUK čutiti nepovezanost tovrstnih knjižnic. V prihodnosti bo za razvoj glasbenih knjižnic potrebno ustanoviti lastna združenja glasbenih knjižnic, za začetek pa bi se lahko vsaj večje slovenske glasbene knjižnice včlanile v tovrstno vodilno mednarodno združenje.

Pri podrobnejši raziskavi treh velikih slovenskih glasbenih knjižnic, Glasbene zbirke nacionalne knjižnice in dveh visokošolskih glasbenih knjižnic v Ljubljani, so se med njimi pokazale določene razlike, v večini pa so si knjižnice podobne. Težave, s katerimi se spopadajo opisane glasbene knjižnice, so predvsem slabo finančno stanje in pomanjkanje (primerno usposobljenih) knjižničnih delavcev. Bibliotekarke obiskanih knjižnic so sicer strokovno zadovoljivo usposobljene za opravljanje svojega dela, seznanjene so tudi s sodobnim glasbenim knjižničarstvom, vendar je učinkovit razvoj v večini primerov onemogočen zaradi slabega finančnega stanja.

Z raziskavo pričakujemo večjo seznanjenost slovenske javnosti, predvsem pa knjižničnega osebja oz. bibliotekarjev z glasbenimi knjižnicami, njihovim delovanjem in specifičnim gradivom, ki ga hranijo. Pozivamo k boljši organiziranosti in povezovanju slovenskih glasbenih knjižnic med seboj oz. navezovanju stikov tudi s tujimi glasbenimi knjižnicami, bibliotekarji in združenji. Za primeren razvoj glasbenega knjižničarstva pri nas pa bi bilo potrebno vključiti v študijski program oz. strokovni tečaj bibliotekarstva poučevanje o gradivu glasbe-

¹³ Raziskava je obsegala predvsem države Zahodne Evrope in ZDA.

nih knjižnic ali morda samega glasbenega bibliotekarstva, kot je to uvedeno v tujini. Za boljšo seznanitev javnosti z glasbenimi knjižnicami v Sloveniji bi lahko, po zgledu Vedrane Juričić (1997), v sodelovanju z glasbenimi bibliotekarji sestavili seznam in opis vseh slovenskih glasbenih knjižnic in zbirk.

Zgodovinski pregled glasbenih knjižnic in zbirk nam kaže počasno, toda vztrajno razvojno pot glasbenih knjižnic od neznatnih zbirk v starem veku do razmaha velikih, dobro organiziranih in kasneje tehnološko opremljenih glasbenih knjižnic. Te knjižnice so skozi zgodovino načrtno ali nenačrtno zbirale in hranile glasbeno gradivo ter s tem poskrbele za ohranitev dragocenih zgodovinskih glasbenih virov do današnjih dni, hkrati pa jih danes z odprtimi rokami predstavljajo (in izposojajo) vsakomur, ki se zanima zanj. »Glasbena zgodovina neke dežele je mozaik številnih spoznanj, katera zgodovinarji črpajo iz pismenih spomenikov, ohranjenih predmetov in drugih virov, ki jih hranijo knjižnice, arhivi, muzeji in številne druge ustanove. Med njimi so knjižnice mesta, na katerih je shranjenih največ originalnih glasbenih dokumentov – not in različnih avdiovizualnih medijev, po funkciji pa so hkrati najbolj odprte javnosti.« (Juričić, 1997, str. 9).

Vsi razvojni trendi dokazujejo, da ima v svetu glasbeno knjižničarstvo vedno večji pomen, glasbene knjižnice in zbirke so vedno bolj sodobno razvite, digitalizirane in globalizirane ter s tem približane potrebam sodobnega uporabnika.

Zahvala

Zahvaljujem se mentorici dr. Meliti Ambrožič za vzpodbujanje in pomoč pri pisanju diplomskega dela ter bibliotekarkam Simoni Moličnik-Šivic, Lidiji Podlesnik in Kseniji Požar-Žižek za skupno odkrivanje skrivnosti in zakladov njihovih glasbenih knjižnic.

Citirani viri

1. Curhalek, T. (2002). *Glasbene knjižnice in zbirke v Sloveniji in svetu: zgodovinski pregled, značilnosti in razvojni trendi*. Diplomsko delo, Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo.
2. Juričić, V. (1997). *Vodič kroz glazbene knjižnice i zbirke Zagreba = Guide through music libraries and collections in Zagreb*. Zagreb: Hrvatsko muzikološko društvo; Hrvatsko bibliotekarsko društvo; Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti. Odsjek za povijest hrvatske glazbe.

3. Križnar, F. (1998). *Glasbeno-pedagoška literatura – sistematika*. Doktorska disertacija, Ljubljana: Akademija za glasbo.
4. Ločniškar-Fidler, M. (1999). *Avdiovizualno gradivo v splošnoizobraževalni knjižnici*. Diplomatska naloga, Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo.
5. *Poročilo o delu 2000*. (2001). Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.
6. Pritekelj, K. (2000). *Vsebinska obdelava gradiva v Osrednji humanistični knjižnici*. Diplomatska naloga, Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo.
7. Rus, L. (1989). Knjižnica Akademije za glasbo. V *Akademija za glasbo: 1919-1939-1989: izdano ob petdesetletnici Akademije za glasbo in ob sedemdesetletnici konservatorija v Ljubljani* (str. 24-25). Ljubljana: Akademija za glasbo.
8. *Slovenske knjižnice v številkah*. (2001). Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica, Državna matična služba za knjižničarstvo.
9. *Zakladi Narodne in univerzitetne knjižnice*. (1982). Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.
10. Zakon o avtorski in sorodnih pravicah. (1995). *Uradni list RS, letn. 5, št. 21*, str. 1585-1606.

Tanja Curhalek je diplomantka Oddelka za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani.
Naslov: Černetova 28, 1000 Ljubljana
Naslov elektronske pošte: tanja.curhalek@siol.net